

DANMARK FYN RUNDT

Marsvinsjægerne fra Middelfart

Siden middelalderen har marsvinsjægerne fra Middelfart jaget den eneste hvalart, som yngler i de danske farvande. Jagten minde lidt om grindefangsten på Færøerne, men jagten sluttede i 1892. På et tidspunkt havde petroleum og el erstattet den tran, man kogte af spæklaget, og som bla. var med til at oplyse Middelfarts og Odenses gadelygter. Under de to verdenskrige blev marsvinsjagten genoptaget, men i 1967 blev marsvinet endelig fredet.

»Marsvinslauget bestod af 30 mand, som skulle stille med 10 både. Bådene blokerede Lillebælt og drev marsvinene ind i Gamborg Fjord ved Svinøen, som er marsvinsøen. På en sæson fangede marsvinsjægerne omkring 1.000 individer. Marsvinsjagten ved Middelfart er en enestående tradition, selv om der også blev fanget marsvin andre steder, eksempelvis i Isefjorden, men her blev marsvinene fanget i garn og druknede«, forklarer Peter Storm fra Marsvinslauget, som blev nedlagt i 1898, men genoplivet i 1959 for at fortælle historien om marsvinsjagten.

På Fisketorvet i Middelfart står billedhugger Hans Olsens Marsvinbrønden. Den blev afsløret i 1957 og er en brønd med springvand og udbankede kobberrelieffer med motiver fra fangsten.

www.middelfart-museum.dk/marsvinelauget

Manneken Pis tisser i Bogense

Manneken Pis står og tisser i en muslingskal på Adelgade, men hov! Den 60 centimeter høje dreng har jo hjemme i Bruxelles, ikke langt fra Grand Place, men har siden 1934 også glædet bogenserne med sin stråle.

Myten fortæller, at et efterladt spædbarn blev fundet på Bogense-Klakringfærgeren. Den lokale slagter adopterede drengen, som mange år senere blev konsul og forærede Manneken til byen for at vise bogenserne sin taknemmelighed, men det er en skrone ifølge lederen af Nordfyns Museum, Palle Petersen:

»Hittebarnshistorien er totalt løgn. Giveren er ganske rigtigt en konsul, nemlig Willum Fønss. Moren stammede fra Bogense, men var i huset i København, hvor hun blev besvangret af en tjenestekarl Fønss.

Den lille Willum blev i 1869 sendt over til morfaren i Bogense, slagter Levinsohn, hvor han voksede op, mens moren fik en enkeltbillet til Amerika. Willum voksede op i Adelgade, blev isenkræmmer og tjente senere mange

penge bla. på våbenhandel til Balkan.

»Fønss ville gerne sætte et minde over sig selv, og han syntes, Manneken var sjov, og fik lavet en bronzekopi, som blev indviet 20.

maris 1934 på Fønss' fødselsdag. Han led imidlertid af galdesten og kunne ikke selv deltage og sendte derfor sin datter baronesse Rosenkrantz, som blev ramt af strålen ved indvielsen. Det er også en myte, at konsulen aldrig så skulpturen. Han kom senere på året og også året efter. Fønss døde i 1935«, beretter Palle Petersen.

I begyndelsen kiggede bogenserne forarget væk, når de passerede den tidsende dreng, men i dag har alle taget ham til sig.

www.nordfynsturist.dk

Fyn er statuernes

En fynsk by er ikke en rigtig by uden mindst én statue. Det kan være alt lige fra historiske søhelte som Peter Willemoes i Assens til en kopi af Manneken Pis i Bogense eller en kontroversiel skulptur som Ymerbrønden i Faaborg.

POUL HUSTED OG MORTEN LANGKILDE (FOTO)

poul.husted@pol.dk

Søhelt er Assens' varemærke

Tidligere anløb mange skibe havnen i Assens på Vestfyn, men i dag har byen stort set kun færgeforbindelsen til Baagø tilbage. Assens' store søhelt, Peter Willemoes, står dog trofast på Kongehusmøllen og skuer ind mod byens hyggelige huse i billedhuggeren Christian Carl Peters' bronzeudgave opstillet i 1902. Willemoes står på en sokkel, som - hvis den var højere - ville være en sølle à la Lord Nel-

sons på Trafalgar Square i London. Statuen er anbragt i en stensætning på møllen, der er formet som linjeskibet 'Prins Christian Frederik', hvorpå Willemoes som 24-årig døde i slaget mod englænderne ved Sjællands Odde 22. marts 1808. Willemoes fik den øverste del af kraniet skudt af med en kanonkugle og faldt ifølge legenden ned på dækket med ordene: »Av, mit hoved«. Nogle dage senere drev hans lig i

Ymer forarger i Faaborg

Ymer er urjætt, hvis krop verden blev skabt af, og på torvet i Faaborg kan man tydeligt se, hvilken legemsdel publikum berører på Kai Nielsens skulptur 'Ymerbrønden'. Ymers penis er helt blankslidt, men sådan var det ikke, da den originale sandstensskulptur blev opstillet i 1913.

»Da skulpturen blev afsløret, lød der et ramaskrig. Karikaturtegnerne fremsendte tegninger, hvor mødre havde udstyret deres børn med skyklapper. Der blev skrevet smædesange om statuen, og Klaus Ribbjerg nævner sågar fejden i sin digtsamling 'Fædrelandsange' fra 1967«, fortæller museumsinspektør Tina Anette Madsen fra Faaborg Museum. Ribbjerg beskriver Ymers manddom som »den største i Danmark og så af sten«.

Sandstensskulpturen kunne imidlertid ikke holde til selv det milde fynske klima og blev i 1964 erstattet af en bronzekopi. Originalen kan nu ses på Faaborg Museum, hvor Kai Nielsens første, meget lille udkast til Ymerbrønden og så et lidt større udkast ligeledes er udstillet.

www.skulptur-faaborg.dk

land ved Sjællands Odde, og han ligger begravet i en massegrav på Odden Kirkegård i Overby.

Når Assens har gjort Willemoes til sit varemærke, skyldes det, at søhelten blev født i byen i Østergade 36, som i dag er en del af bymuseet Willemoesgården. Assens har naturligvis også en Willemoesgade som mange andre danske byer. Søhelten har imidlertid lagt navn til meget andet i tidens løb i As-

sens og omegn som et busselskab, en tobaksfabrik og et bryggeri. Der er også en Willemoespris - en miniudgave af C.C. Peters' statue på havnen - som gives til personer eller institutioner, der ligesom Peter Willemoes kunne, ville og turde.

Vi andre, der ikke modtager priser, må trøste os med en Willemoesøl fra Bryggeriet Vestfyn.

www.visitassens.dk

Kejserens nye klæder i Odense

Måske er det ikke nogen tilfældighed, at historiefortælleren, maleren og guiden Maria Junghans har valgt Keld Moseholm Jørgensens 'Kejserens nye klæder' i Brandts Passage i Odense.

Keld Moseholm Jørgensen er nemlig kendt for sine skulpturer af små tykke mennesker, og måske har Junghans kastet et blik på Rejsers udsendtes trinde krop, inden hun trak os med ind i passagen. Det benægter hun, og vi vælger at tro hende.

'Kejserens nye klæder' i bronze fra 1988 er selvfølgelig inspireret af H.C. Andersen-eventyret af samme navn. Kejserens krop er nærmest formet som en

cirkelrund ballon og hovedet med kronen placeret direkte på kroppen. Kejseren står på et lille podium af klinker med et scepter i hånden. Den bedrageriske skrædder holder et spejl op foran ham, og ved siden af står en repræsentant for hoffet med foldede hænder. Et spejl bag ved skulpturen medfører, at iagttageren selv bliver en del af fortællingen om den forfængelige kejser.

www.fortaellebronden.dk

Min Amanda var fra Kerteminde

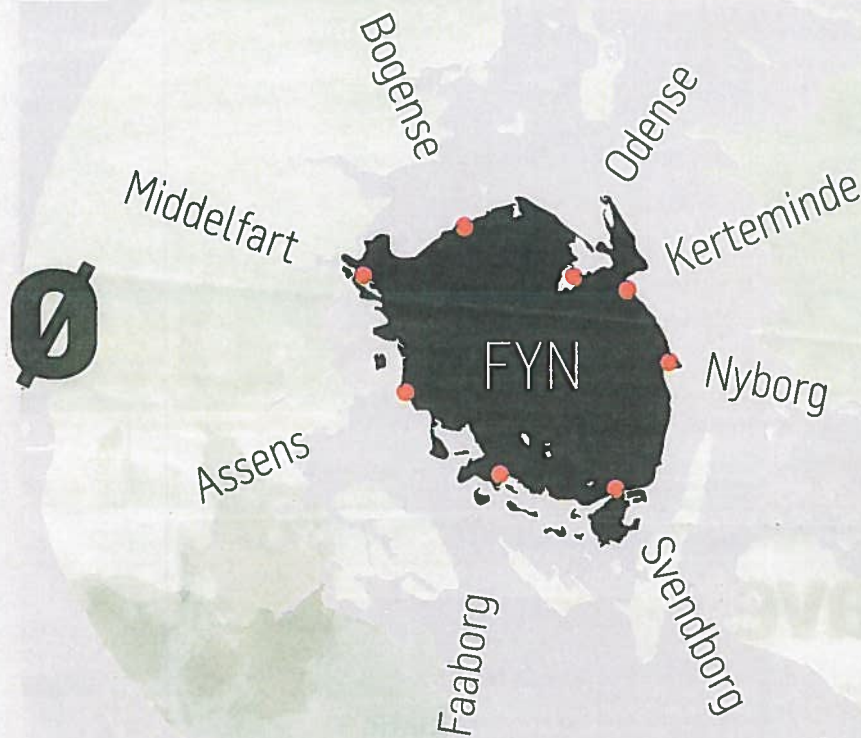
Amanda fra Kerteminde er et stort hit. Hun har i tidens løb lagt navn til cafeer, klubber, souvenirer og selvfølgelig granitskulpturen opstillet i 1954 ved Langebro, hvor Kerteminde Bugt bliver til Kerteminde Fjord. Rock Nalles store hit 'Amanda' fra 1980 forfattet af den nuværende odenseaner Kim Larsen får også mange til at tænke på fiskerbyen, selv om Kerteminde ikke nævnes i sangen.

De fleste forbinder dog granitstatuen med skillingsvisen 'Min Amanda var fra Kerteminde' forfattet af Axel Schwanenflügel, der stammer fra vinterrevyen 'Harper i Luften' og blev opført på Nørrebros Teater i 1893. Kerteminde nattevægter, den tidligere skoleinspektør Niels Steinfeldt, refererer da også loyalt visens indhold stående på Langebro.

'Amanda var en fiskerpige fra Kerteminde, som drog til København. Amanda er ude at gå med sin kæreste, og de møder en anden mand, som byder på et bager. Kæresten er ude bagved et øjeblik, og da han kommer tilbage, er de to forsvundet, nærmest synger nattevægteren med klar røst.

Skulpturen er skabt af den odenseanske billedhugger Robert Lund Jensen, som var specialist i kvindeskulpturer, og da Kerteminde var en fiskerby, valgte han meget naturligt en fiskerpige. Skulpturen fik navnet Amanda, fordi Robert Lund Jensen og de fleste danskere forbandt navnet med Kerteminde på grund af revyvisen. I virkeligheden handler revyen om Sophie Krag, der var født i Kerteminde i 1871, drog til København, blev skuespillerinde og muligvis involveret i et trekant drama med revyforfatteren Anton Melbye og en jurastuderende, Vilhelm Nielsen, som muligvis er den Nielsen, som senere blev formand for Politikens bestyrelse.

www.visitkerteminde.dk

Hvalfisken er strandet i Svendborg

Hvalfisken er ikke blot et stjernebillede, men også Svendborgs logo og placeret på havnen i granit. Skulpturen er udført af den tjekiske billedhugger Frantsek Balek og skænket af Alban Fonden i forbindelse med Svendborgs købstadsjubileum 25. februar 2003. Det mærkelige væsen, som er en blanding af en hval og en fisk, hentyder til et skib og en gallionsfigur, fortæller lederen af Maritimt Center i Svendborg, Jan Brun Jensen.

»Figuren knytter sig til briggen 'Hvalfisken' fra 1801, som først sejlede på Grønland, inden den i 1915 blev stationært øvelsskib for Sømandshøjskolen i Svendborg. Helt tilbage i 1936 måtte Svendborg dog sige farvel til skibet.

Efter en tid som cementblandeskib var det dog slut i marts 1949, da en ladning dynamit gjorde en ende på det gode skib 'Hvalfisken' efter 148 års tro tjeneste», fortæller Jan Brun Jensen.

Svendborgenserne har dog aldrig glemt 'Hvalfisken'. På Søfartsskolen, som Sømandshøjskolen hedder i dag, hænger skibets gamle rat. Briggen gallionsfigur, som selvfølgelig var en hvalfisk, fik skibsbygmester Ring Andersen, fordi han havde taget sig af briggen i mange år. Han fik lavet en kopi af gallionsfiguren til Søfartsskolen, og på havnen kan svendborgensere og besøgende altså også glæde sig over 'Hvalfisken'!

www.visitsvendborg.dk

Afdød konge rører på sig i Nyborg

Kong Christian IX har ført en omskiftelig tilværelse også efter sin død. I hvert fald når det gælder statuen af ham på Torvet i Nyborg, der blev opstillet i 1907.

»Først stod kongen foran Kommandantgården på Torvet, men så blev gården revet ned. En tid stod han på hjørnet af Stendamsgade og Voldgraven, men nu er han altså tilbage foran råd-

huset her på Torvet», beretter Janus Møller Jensen, som er afdelingsleder på Nyborg Slot, der hører under Østfyns Museer.

Majestæten er udført af billedhuggeren Hans Peder Pedersen-Dan, som også står bag Holger Danske på Kronborg og bronzeudgaven, der nu står i Skjern. Museumsmanden synes faktisk slet ikke, at Christian IX hører hjemme i Nyborg.

»Den eneste tilknytning, Christian IX har til byen, er, at hans søn – den senere Frederik VIII – var soldat i Nyborg. Det ville have været langt mere relevant at opstille en statue af Margrete I eller Christian III. Sidstnævnte var kongen, som skabte Danmarks første hovedstad, nemlig Nyborg. Der har da også været lokale røster fremme om at rejse en statue af netop Christian III», oplyser Janus Møller Jensen.

www.visitnyborg.dk

Politikeren var inviteret af Destination Fyn.